

Baka István

Ki jött előbb?

Kelet-Európa sorban álláshoz szoktatott népei számára mindennapos ez a kérdés: – Ki jött előbb? Azaz: ki után kell beállni a kenyérért, húsért, szappanért stb. kanyargó sorba, amely órák, napok, hetek, évtizedek óta épül már, vízszintes toronyként laposan-magasodva, amíg egyszer csak összeomlik, maga alá temetve az éppen érvényben levő hatalmi struktúráját, s helyére emelve, illetve dominólapokként egymás mellé rakva az újat, melyet egyetlen pöccintés ismét a földre fektet majd...

De ezt a nálunk ritkábban használatos „ki jött előbb?”-öt megelőzte egy másik, amely nekünk magyaroknak hangzott a legsötétebben ebben a térségben: a győztesek számára is előbb-utóbb elvesztettnek bizonyuló háborúk utáni osztozkodás alapkérdése. Mert aki előbb jött, annak terület és uralom jár, s ha az elsőbbséghez még többség is járul, különösen. Persze, a győztesek logikája ennél bonyolultabb: ahol kisebbségben vannak (Csallóköz, Székelyföld, Koszovó), ott az

előbb jötségre kell hivatkozni, ahol viszont megvan a többség, erre hivatkozva lehet negligálni a régebben ott lakó kisebbségek történelmi jogait, ahogyan ezt a jelenlegi nagyszerb igények mutatják.

Tudom, hogy hasztalan, de hadd mondjak el egy bébitő anekdotát.

Egyetemi évfolyamtársam és barátom, a ma Párizsban élő történész, Rittersporn Gábor (ugye, a neve elég utal a származására), ő mondta egyszer, amikor baráti évődéssel, ami dühödt veszekedésbe is átcsaphatott volna, az ő – illetve ősei – magyarságát vitatták, a „ki jött előbb” elve alapján. – Mit akartok? Amikor ti jöttetek befelé a Vereckei-szoroson, mi már ott álltunk kétfelől és a portékánkat kínálgattuk: „Kacagányt, buzogányt tessék!” – Ezen mindenki nagyott nevetett, és a vita nem folytatódott.

Ó, Uram, ezt a humorérzékét add meg viszálykodó népeidnek!

Évszázadok emlékezete

Fotó? - kafi-